

**Голові разової спеціалізованої вченої ради  
Харківського національного університету  
імені В. Н. Каразіна  
доктору наук з державного управління, професору  
Вячеславу ДЗЮНДЗЮКУ**

**ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА  
доктора наук з державного управління, професора  
Бобровської Олени Юріївни на дисертаційне дослідження  
Варвінського Андрія Миколайовича «Публічне управління  
інфраструктурою великих міст як складова сталого регіонального розвитку»,  
подане до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії  
з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування»  
за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»**

***Актуальність теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, темами***

Сучасний етап розвитку України характеризується глибокими трансформаціями системи публічного управління територіальним розвитком, що відбуваються під впливом реформи децентралізації влади, стратегічного курсу на євроінтеграцію та необхідності повоєнного відновлення. Інфраструктурний комплекс великих міст – транспортні, комунальні, енергетичні, цифрові та соціальні системи – безпосередньо визначає умови економічної діяльності, інвестиційну привабливість регіону, доступність послуг для населення та екологічну стійкість територій, а тому потребує розгляду не як суто міської, а як регіональної управлінської проблеми.

Особливої гостроти ця проблематика набуває в умовах збройної агресії російської федерації проти України, яка спричинила масштабні руйнування інфраструктурних об'єктів, поклала на великі міста додаткове навантаження від внутрішньо переміщених осіб і актуалізувала потребу підвищення стійкості критичних систем. Великі міста України концентрують близько 30 відсотків населення країни, генерують понад 40 відсотків валового регіонального продукту та формують близько 50 відсотків податкових надходжень до зведеного бюджету, тоді як середній рівень зношеності їх комунальної інфраструктури перевищує 60 відсотків, а для мереж водопостачання та теплопостачання сягає 70–80 відсотків, що вдвічі-втричі перевищує відповідні показники країн Європейського Союзу.

Актуальність теми посилюється також викликами цифрової трансформації

публічного управління: впровадження геоінформаційних систем, технологій інформаційного моделювання будівель, сенсорних мереж на основі інтернету речей та платформ інтеграції даних здатне суттєво підвищити якість планування й моніторингу інфраструктури, однак потребує вирішення питань інституційної спроможності, міжвідомчої координації та захисту даних.

Не менш значущим є вимір повоєнного відновлення та євроінтеграційного поступу України: ефективне освоєння ресурсів міжнародної підтримки, узгодження інфраструктурних інвестицій із методологією структурних фондів ЄС та індикаторами Цілей сталого розвитку ООН вимагають розробки концептуальної моделі інтегрованого управління, здатної забезпечити координацію між рівнями влади, секторальними стратегіями та великими містами і їх функціональними зонами впливу.

Попри значний науковий інтерес вітчизняних і зарубіжних дослідників до проблематики сталого регіонального розвитку та управління міською інфраструктурою, питання формування цілісної системи публічного управління інфраструктурою великих міст саме як чинника сталого регіонального розвитку залишається недостатньо розробленим. Це, зокрема, стосується механізмів координації інфраструктурної політики великих міст з цілями регіонального розвитку, методичних підходів до комплексного оцінювання регіональних ефектів інфраструктурних проєктів та можливостей адаптації зарубіжного досвіду метрополітенського управління до умов України.

Дисертаційне дослідження Варвінського А.М. виконано в рамках науково-дослідної роботи кафедри публічної політики навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна за темою «Публічне управління в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0116U007246), в межах якої здобувачем визначено концептуальні засади публічного управління інфраструктурою великих міст для забезпечення сталого регіонального розвитку.

### ***Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації***

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження Варвінського А. М. характеризуються високим рівнем обґрунтованості, що забезпечується системним характером проведеного дослідження, ґрунтовним аналізом теоретико-методологічних засад управління інфраструктурою великих міст, використанням широкої емпіричної бази та застосуванням сучасних

наукових методів.

Здобувач продемонстрував високий рівень наукової компетентності та вміння застосовувати різноманітні наукові методи. У роботі використано абстрагування, узагальнення, порівняння та логіко-семантичний аналіз – для з’ясування сутності публічного управління інфраструктурою великих міст як чинника сталого регіонального розвитку; методи системного аналізу, синтезу та класифікації – для розробки моделі інтегрованого управління інфраструктурою; методи інституційного аналізу та структурно-функціонального підходу – для дослідження організаційно-правових засад управління та механізмів координації; методи компаративного аналізу – для вивчення міжнародного досвіду управління інфраструктурою великих міст; метод моделювання – для розробки концептуальної моделі інтегрованого управління та механізму координації; методи геопросторового аналізу – для виявлення просторових ефектів інфраструктурних проєктів; методи багатокритеріального аналізу та стратегічної екологічної оцінки – для розробки методичного підходу до оцінювання регіонального впливу; методи прогнозування та сценарного аналізу – для обґрунтування перспективних напрямів удосконалення управління в умовах повоєнного відновлення.

Інформаційна база дослідження включає закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти центральних та місцевих органів виконавчої влади, стратегічні документи регіонального розвитку, статистичні дані Державної служби статистики України, аналітичні матеріали міжнародних організацій, звіти про реалізацію програм інфраструктурного розвитку, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених з проблематики дослідження. Список використаних джерел, що містить 259 найменувань, у тому числі 126 іноземною мовою, засвідчує ґрунтовне опрацювання автором предмета дослідження та врахування як фундаментальних, так і новітніх підходів до проблематики управління інфраструктурою великих міст.

Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною, що дозволяє системно вирішити поставлені дослідницькі завдання. Зміст розділів та підрозділів повністю відповідає темі дослідження та забезпечує досягнення поставленої мети – теоретичне обґрунтування та розробку практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи публічного управління інфраструктурою великих міст як складової сталого регіонального розвитку.

У першому розділі «Теоретичні засади розвитку інфраструктури великих міст у системі сталого регіонального розвитку» автор досліджує еволюцію теоретичних підходів до розуміння ролі інфраструктури великих міст,

обґрунтовує функціональне визначення великого міста як регіонального полюса економічної активності та розкриває регіональний вплив міської інфраструктури через функціональний і просторовий виміри. Значну увагу приділено дослідженню системи публічного управління інфраструктурою великих міст та методологічних підходів до оцінювання її впливу на регіональний розвиток.

Заслугує на увагу ґрунтовний аналіз еволюції теоретичних підходів – від класичних теорій центральних місць і розміщення виробництва через концепцію полюсів зростання та теорію ендogenous розвитку до сучасної парадигми сталого розвитку. Автор переконливо доводить, що ефекти поляризації і дифузії можуть діяти одночасно і різноспрямовано, а без цілеспрямованої управлінської політики розвиток інфраструктури великих міст ризикує поглиблювати, а не скорочувати нерівність між центром і периферією регіону.

Значним науковим доробком є систематизація теоретичних моделей організації публічного управління інфраструктурою великих міст – централізованої, децентралізованої та змішаної, заснованої на принципі субсидіарності, – а також механізмів вертикальної і горизонтальної координації між рівнями влади та муніципалітетами.

У другому розділі «Аналіз практики управління інфраструктурою великих міст України та її впливу на сталий регіональний розвиток» дисертант здійснює комплексний аналіз стану інфраструктури великих міст України, досліджує нормативно-правове забезпечення управління нею та узагальнює міжнародний досвід управління інфраструктурою великих міст для забезпечення сталого регіонального розвитку.

Цінним науковим доробком є виявлення чотирьох каналів впливу стану інфраструктури великих міст на регіональну економіку – транспортного, комунального, людського капіталу та екологічного, – а також встановлення шести груп системних прогалин у нормативно-правовому забезпеченні управління інфраструктурою великих міст, що потребують комплексного реформування правового регулювання.

У третьому розділі «Вдосконалення управління інфраструктурою великих міст для забезпечення сталого регіонального розвитку» автор пропонує концептуальну модель управління інфраструктурою великих міст, обґрунтовує механізм координації інфраструктурної політики великих міст та стратегій регіонального розвитку і розробляє методичний інструментарій оцінювання впливу інфраструктурних проєктів на сталий регіональний розвиток.

Особливо вагомим науковим внеском є розроблена модель інтегрованого управління інфраструктурою великих міст, концептуальну основу якої складають

одинадцять взаємообумовлених принципів, а структурну архітектуру – сім функціональних підсистем та вісім управлінських процесів, доповнених регіональним виміром через механізми міжмуніципального співробітництва.

Висновки дисертації логічно випливають зі змісту роботи, відображають основні результати дослідження та відповідають поставленим завданням. Вони є достатньо обґрунтованими, мають теоретичну та практичну цінність і можуть бути використані для вдосконалення системи публічного управління інфраструктурою великих міст в Україні.

### *Наукова новизна одержаних результатів*

В дисертації отримано нові науково обґрунтовані результати, які вирішують конкретне науково-прикладне завдання – теоретичне обґрунтування та розробку практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи публічного управління інфраструктурою великих міст як складової сталого регіонального розвитку.

Безперечною новизною роботи є те, що автором вперше розроблено модель інтегрованого управління інфраструктурою великих міст для забезпечення сталого регіонального розвитку, яка, на відміну від наявних секторальних моделей управління окремими видами інфраструктури та підходів, що розглядають місто як замкнений об'єкт управління поза зв'язком із навколишнім регіоном, ґрунтується на системному поєднанні одинадцяти концептуальних принципів, семи функціональних підсистем (стратегічної, інституційної, фінансової, технологічної, нормативно-правової, кадрової та моніторингово-оцінювальної) та восьми управлінських процесів у єдиному циклі, доповненому регіональним виміром через чотири механізми міжмуніципального співробітництва, що забезпечує координацію інфраструктурної політики великого міста з розвитком прилеглих територіальних громад (стор. 147–164).

До раніше не захищених наукових положень дисертації А.М. Варвінського також можна віднести удосконалення: механізму координації інфраструктурної політики великих міст та стратегій регіонального розвитку, який, на відміну від існуючих, що обмежуються переважно вертикальною ієрархічною координацією без належного інституційного оформлення, ґрунтується на гібридній моделі, що поєднує інституційні структури (Регіональна координаційна рада, тематичні робочі групи), обов'язкову процедуру оцінки регіонального впливу інфраструктурних планів на стадії їх розроблення, єдиний реєстр інфраструктурних проєктів та диференційовані фінансові стимули для заохочення горизонтальної координації (стор. 165–177); методичного підходу до оцінювання

впливу інфраструктурних проєктів великих міст на сталий регіональний розвиток, який, на відміну від наявних, що зосереджуються переважно на економічній складовій, пропонує чотиривимірну систему індикаторів (економічний, соціальний, екологічний та управлінський виміри), п'ять взаємодоповнювальних методів аналізу регіональних ефектів та тріступеневу процедуру застосування – *ex ante, in itinere, ex post* (стор. 178–196).

У дисертаційному дослідженні також дістали подальшого розвитку: теоретичне обґрунтування регіонального впливу інфраструктури великих міст, яке, на відміну від наявних підходів, що аналізують переважно економічні ефекти без урахування їх просторового поширення за межі адміністративних кордонів міста, розкриває цей вплив через функціональний (п'ять механізмів) та просторовий (чотири типи ефектів – доступності, агломерації, поляризації, дифузії) виміри (стор. 24–44); концептуалізація каналів впливу стану інфраструктури великих міст на сталий регіональний розвиток – транспортного, комунального, людського капіталу та екологічного (стор. 87–105); узагальнення зарубіжного досвіду управління інфраструктурою великих міст на матеріалі дев'яти країн та п'яти організаційних моделей метрополітенського управління, що дозволило систематизувати механізми вилучення приросту вартості землі як альтернативного джерела фінансування інфраструктури та обґрунтувати пріоритетні напрями адаптації міжнародного досвіду для України (стор. 123–141).

### ***Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях та відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності***

Основні положення та результати дисертаційного дослідження достатньо повно відображені у наукових публікаціях автора. За темою дисертації опубліковано три наукові статті у фахових виданнях України, а також три праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації на міжнародних наукових конференціях у Харкові, Києві та Чикаго (США). Кількість та якість публікацій відповідають вимогам МОН України щодо висвітлення основних наукових результатів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Аналіз змісту опублікованих праць свідчить про їх відповідність темі дисертації та основним положенням, викладеним у роботі. Наукові публікації автора пройшли належну апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях та засіданнях кафедри публічної політики, що підтверджує їх наукову цінність та практичну значущість.

На основі аналізу тексту дисертації та наукових публікацій автора можна

стверджувати про відсутність порушень академічної доброчесності. Дисертаційна робота є самостійним, оригінальним науковим дослідженням, виконаним з дотриманням принципів академічної доброчесності. Текст дисертації не містить запозичень без відповідних посилань, а використання ідей, результатів і текстів інших авторів має належні посилання на відповідні джерела.

### ***Значення роботи для науки, практики та суспільства***

Дисертаційне дослідження Варвінського А.М. має суттєве значення для розвитку теорії та практики публічного управління інфраструктурою великих міст, а також для суспільства загалом.

Для науки значення роботи полягає у збагаченні теоретико-методологічних засад публічного управління новими концептуальними підходами та моделями. Запропонована автором модель інтегрованого управління інфраструктурою великих міст, механізм координації інфраструктурної політики та методичний інструментарій оцінювання регіонального впливу розширюють науковий інструментарій дослідження процесів територіального розвитку.

Розроблені автором теоретичні положення щодо регіонального впливу міської інфраструктури, каналів такого впливу та узагальнення зарубіжного досвіду метрополітенського управління мають важливе значення для подальших наукових досліджень у цій сфері та створюють теоретичне підґрунтя для розробки нових моделей публічного управління, адаптованих до викликів сучасності.

Для практики результати дослідження мають значну цінність, оскільки можуть бути безпосередньо використані органами публічної влади для вдосконалення системи управління інфраструктурою великих міст. Запропоновані автором модель інтегрованого управління, механізм координації та методичний інструментарій оцінювання можуть бути впроваджені в діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, регіональних агенцій розвитку та інших інституцій.

Зокрема, результати дослідження можуть бути використані: Міністерством розвитку громад та територій України, регіональними і місцевими органами влади – при розробці стратегій регіонального розвитку, програм інфраструктурного інвестування та планів просторового розвитку; регіональними агенціями розвитку – при впровадженні механізмів залучення приватного капіталу та систем моніторингу регіональних ефектів; закладами вищої освіти – при викладанні дисциплін «Регіональна політика», «Муніципальний менеджмент», «Просторове планування» та «Управління інфраструктурою».

Для суспільства значення роботи полягає у формуванні теоретичного

підґрунтя для підвищення ефективності управління інфраструктурою великих міст, що має сприяти скороченню регіональних диспропорцій, підвищенню якості життя населення та стійкості територій до зовнішніх викликів.

Особливої актуальності результати дослідження набувають в контексті повоєнного відновлення України, коли постають завдання не просто відбудови зруйнованої інфраструктури, а комплексної модернізації системи публічного управління нею відповідно до європейських стандартів. Запропоновані автором модель та методичний інструментарій, узгоджені з методологією структурних фондів ЄС та індикаторами Цілей сталого розвитку ООН, можуть стати концептуальною основою для розробки програм відновлення та розвитку регіонів.

### *Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи*

Високо оцінюючи здобуті результати дослідження та визнаючи їх наукову і практичну важливість, вважаємо доцільним відзначити окремі дискусійні аспекти, що містяться в роботі:

1. У підрозділі 1.2 автор ґрунтовно розкриває систему публічного управління інфраструктурою великих міст та одинадцять принципів запропонованої згодом моделі інтегрованого управління, проте недостатньо обґрунтовує співвідношення між окремими принципами у разі їх суперечності – зокрема, між принципом субсидіарності, що передбачає прийняття рішень на найнижчому можливому рівні, та принципом стратегічної орієнтації, який вимагає централізованого узгодження довгострокових пріоритетів. Потребує додаткового висвітлення питання, який із принципів має пріоритет у ситуації такого конфлікту.

2. Автор пропонує розгалужену структурну архітектуру моделі інтегрованого управління із сімома підсистемами та вісьмома управлінськими процесами, проте недостатньо аналізує інституційну спроможність малих і середніх обласних центрів впровадити модель у повному обсязі. Доцільно було б розглянути диференційований підхід до впровадження моделі залежно від наявних кадрових, фінансових та технологічних ресурсів конкретного міста.

3. У підрозділі 2.3, узагальнюючи міжнародний досвід управління інфраструктурою великих міст, автор ґрунтовно систематизує механізми вилучення приросту вартості землі, проте недостатньо аналізує умови їх застосовності в українських реаліях – зокрема, з огляду на невизначеність майнових прав на пошкоджених війною територіях та обмеженість практики оцінки вартості землі в Україні. Потребує глибшого обґрунтування питання



інституційних передумов, необхідних для запровадження цих механізмів.

4. У роботі запропоновано управлінський вимір системи індикаторів оцінювання впливу інфраструктурних проєктів, однак недостатньо розкрито питання інформаційно-статистичного забезпечення такого оцінювання на рівні окремих територіальних громад, спроможність яких самостійно збирати та обробляти дані за чотирма вимірами системи індикаторів є нерівномірною. Доцільно було б доповнити методичний підхід рекомендаціями щодо мінімально необхідного обсягу даних для громад з обмеженою аналітичною спроможністю.

Разом з тим, зазначені зауваження принципово не змінюють оцінки змісту дисертації, достовірності висновків та обґрунтованості наукових положень, не применшують її теоретичної та практичної значущості, а скоріше демонструють комплексність та багатогранність предмета дослідження і можуть слугувати орієнтирами для майбутніх наукових пошуків.

### ***Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам***

Дисертаційна робота Варвінського Андрія Миколайовича є самостійним, завершеним науковим дослідженням, результати якого мають наукову новизну, теоретичну та практичну цінність. Винесені на захист нові положення, висновки та рекомендації є достовірними, а декларована наукова новизна адекватно розкривається в роботі. У дисертації вирішено важливе науково-прикладне завдання, яке полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи публічного управління інфраструктурою великих міст як складової сталого регіонального розвитку. Запропоновані автором модель інтегрованого управління, механізм координації інфраструктурної політики та методичний інструментарій оцінювання регіонального впливу становлять вагомий внесок у розвиток теорії та практики публічного управління.

Рівень проведеного дослідження та його практична спрямованість свідчать про наукову зрілість здобувача, який продемонстрував глибоке знання предмета дослідження, володіння сучасними методами наукового пізнання, здатність до системного аналізу та синтезу нових наукових знань у галузі публічного управління.

За своїм змістом, структурою, методологічною основою, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням, а також оформленням дисертаційна робота «Публічне управління інфраструктурою великих міст як складова сталого регіонального розвитку» повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки від 31.05.2019 р. № 759), відповідно її автор – Варвінський Андрій Миколайович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

**Офіційний опонент,**

доктор наук з державного управління,  
професор, професор кафедри економіки  
та економічної безпеки  
Університету митної справи та фінансів

О. Ю. БОБРОВСЬКА

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ  
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 14:58:00 07.07.2026

Назва файлу з підписом: Відгук опонента\_Бобровська\_Варвінський.pdf  
Розмір файлу з підписом: 179.4 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук опонента\_Бобровська\_Варвінський.pdf  
Розмір файлу без підпису: 145.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: БОБРОВСЬКА ОЛЕНА ЮРІЇВНА

П.І.Б.: БОБРОВСЬКА ОЛЕНА ЮРІЇВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2726415301

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 14:58:00 07.07.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000000ECC27019F187607

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підписаний PDF-файл (PAdES)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (PAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.05.15 13:00

Голові разової  
спеціалізованої вченої ради  
Харківського національного  
університету імені В. Н. Каразіна  
професору Вячеславу ДЗЮНДЗЮКУ  
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022

## **ВІДГУК**

офіційного опонента, завідувачки кафедри державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» Чикаренко Ірини Аркадіївни на дисертацію Варвінського Андрія Миколайовича «Публічне управління інфраструктурою великих міст як складова сталого регіонального розвитку» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

### **Обґрунтування вибору теми дослідження.**

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена кардинальними змінами у системі публічного управління територіальним розвитком під впливом глобалізаційних процесів, цифрової революції та стратегічного курсу України на євроінтеграцію. Інфраструктурний комплекс великих міст безпосередньо визначає умови економічної діяльності, інвестиційну привабливість регіону та якість життя населення, а традиційні секторальні підходи до управління окремими видами інфраструктури виявляють свою неспроможність забезпечити збалансований розвиток території навколо великого міста.

В Україні актуальність дослідження значно посилюється через реформу децентралізації влади, що радикально змінила розподіл повноважень і ресурсів між рівнями публічного управління, а також через наслідки збройної агресії російської федерації, яка спричинила масштабні руйнування

інфраструктурних об'єктів, додаткове навантаження на великі міста від внутрішньо переміщених осіб та необхідність підвищення стійкості критичних систем. Середній рівень зношеності комунальної інфраструктури великих міст перевищує 60 відсотків, а для мереж водопостачання та тепlopостачання сягає 70–80 відсотків, що вдвічі-втричі перевищує відповідні показники країн Європейського Союзу.

Потреба у розробці інтегрованої моделі управління інфраструктурою великих міст, заснованої на поєднанні стратегічного планування, інституційної координації та цифрової трансформації, робить дане дослідження вкрай актуальним як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Особливого значення набуває формування адаптивної системи управління, здатної забезпечити узгодження інфраструктурної політики великих міст із цілями сталого регіонального розвитку в умовах повоєнного відновлення та євроінтеграційних процесів.

### **Загальна характеристика дисертаційної роботи.**

Дисертаційна робота включає анотацію, вступ, три розділи (дев'ять підрозділів), висновки, список використаних джерел та додаток. Загальний обсяг дисертації становить 236 сторінок.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми; визначено зв'язок роботи з науковими програмами та планами; сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження; охарактеризовано методологічну базу та методи дослідження; викладено наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів; подано відомості про особистий внесок здобувача, апробацію роботи та публікації автора; описано структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі «Теоретичні засади розвитку інфраструктури великих міст у системі сталого регіонального розвитку» здобувач розкрив сутність інфраструктури великих міст як чинника сталого регіонального розвитку, дослідив систему публічного управління нею та обґрунтував методологічні підходи до оцінювання її впливу на регіональний розвиток.

У другому розділі «Аналіз практики управління інфраструктурою великих міст України та її впливу на сталий регіональний розвиток» проведено оцінку стану інфраструктури великих міст України, досліджено нормативно-правове забезпечення управління нею та узагальнено міжнародний досвід управління інфраструктурою великих міст.

У третьому розділі «Вдосконалення управління інфраструктурою великих міст для забезпечення сталого регіонального розвитку» запропоновано концептуальну модель управління інфраструктурою великих міст, обґрунтовано механізм координації інфраструктурної політики великих міст та стратегій регіонального розвитку, розроблено методичний інструментарій оцінювання впливу інфраструктурних проєктів на сталий регіональний розвиток.

Висновки систематизують основні результати дослідження та містять узагальнення щодо шляхів удосконалення управління інфраструктурою великих міст в інтересах сталого регіонального розвитку.

Список використаних джерел містить 259 найменувань, з них 126 – іноземною мовою.

**Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами.**

Тема дисертаційного дослідження пов'язана з науково-дослідною роботою «Публічне управління в умовах глобалізації» (0116U007246), що виконувалась кафедрою публічної політики навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. У межах цієї роботи здобувачем визначено концептуальні засади публічного управління інфраструктурою великих міст для забезпечення сталого регіонального розвитку.

**Найвагоміші наукові результати, що містяться в дисертації.**

Згідно з дисертацією наукова новизна представлена шістьма положеннями. На думку опонента, заслуговують на увагу такі з них:

1) вперше розроблено модель інтегрованого управління інфраструктурою великих міст для забезпечення сталого регіонального розвитку, яка ґрунтується на системному поєднанні одинадцяти концептуальних принципів, семи функціональних підсистем та восьми управлінських процесів у єдиному циклі, доповненому регіональним виміром через чотири механізми міжмуніципального співробітництва;

2) удосконалено механізм координації інфраструктурної політики великих міст та стратегій регіонального розвитку на засадах гібридної моделі, що поєднує інституційні структури (Регіональна координаційна рада, тематичні робочі групи), обов'язкову процедуру оцінки регіонального впливу інфраструктурних планів та диференційовані фінансові стимули горизонтальної координації;

3) удосконалено методичний підхід до оцінювання впливу інфраструктурних проєктів великих міст на сталий регіональний розвиток через запровадження чотиривимірної системи індикаторів (економічний, соціальний, екологічний та управлінський виміри), п'яти взаємодоповнювальних методів аналізу та триступеневої процедури застосування – *ex ante*, *in itinere*, *ex post*;

4) дістало подальшого розвитку теоретичне обґрунтування регіонального впливу інфраструктури великих міст через розкриття функціонального (п'ять механізмів впливу) та просторового (чотири типи ефектів – доступності, агломерації, поляризації, дифузії) вимірів;

5) дістала подальшого розвитку концептуалізація каналів впливу стану інфраструктури великих міст на сталий регіональний розвиток – транспортного, комунального, людського капіталу та екологічного;

6) дістало подальшого розвитку узагальнення зарубіжного досвіду управління інфраструктурою великих міст на матеріалі дев'яти країн із систематизацією п'яти організаційних моделей метрополітенського управління та обґрунтуванням пріоритетних напрямів адаптації міжнародного досвіду для України.

## **Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.**

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації є достатньо обґрунтованими та базуються на ретельному аналізі теоретичних джерел і емпіричних даних. Об'єкт і предмет дослідження чітко співвідносяться з метою та завданнями роботи. Висновки логічно випливають із змісту дослідження, відповідають поставленим завданням та адекватно відображені в тексті дисертації.

Наукова достовірність результатів забезпечена використанням комплексу взаємодоповнюючих методів дослідження, аналізом широкого кола наукових джерел, логічною побудовою дослідження та послідовним переходом від теоретичного обґрунтування до практичних рекомендацій. Методологічна база дослідження поєднує системний, інституційний, структурно-функціональний та компаративний підходи, що забезпечує комплексність аналізу та достовірність отриманих результатів.

## **Апробація дисертації та публікації.**

Основні результати дисертаційного дослідження представлено в 6 наукових публікаціях, з яких 3 статті опубліковано у фахових виданнях України. Результати роботи обговорювались на засіданнях кафедри публічної політики та на міжнародних наукових конференціях у Харкові, Києві та Чикаго (США).

## **Оформлення дисертації.**

Дисертація оформлена відповідно до вимог наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Структура роботи логічна, текст викладено чітко та послідовно.

## **Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.**

Результати дослідження мають значну практичну цінність для Міністерства розвитку громад та територій України та інших органів державної виконавчої влади при формуванні регіональної політики та програм



інфраструктурного інвестування; органів місцевого самоврядування при розробці стратегій розвитку територіальних громад та налагодженні міжмуніципального співробітництва; регіональних агенцій розвитку під час впровадження механізмів залучення приватного капіталу та систем моніторингу регіональних ефектів; закладів вищої освіти при підготовці фахівців з публічного управління. Розроблена модель інтегрованого управління та методичний інструментарій оцінювання можуть бути використані для підвищення ефективності управлінських процесів та забезпечення сталого розвитку регіонів в умовах повоєнного відновлення.

### **Дотримання академічної доброчесності.**

Аналіз дисертаційної роботи та наукових публікацій здобувача засвідчує дотримання принципів академічної доброчесності. Текст дисертації є оригінальним, виконаний самостійно, належним чином оформлені посилання на використані джерела.

### **Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.**

1. У підрозділі 1.1 автор досить ґрунтовно розглядає інфраструктуру великих міст як чинник сталого регіонального розвитку, проте недостатньо диференціює самі великі міста за їх масштабом та функціональною роллю – зокрема, столицю, обласні центри-мільйонники та менші обласні центри, що можуть мати істотно відмінний регіональний вплив і потребувати диференційованих управлінських підходів.

2. Розроблена модель інтегрованого управління інфраструктурою великих міст є цінним науковим доробком, однак бажано було б більш детально описати механізми фінансового забезпечення функціонування запропонованих інституційних структур, зокрема Регіональної координаційної ради, особливо в умовах обмежених бюджетних ресурсів воєнного та повоєнного періодів.

3. У дослідженні недостатньо уваги приділено питанням кадрового забезпечення впровадження запропонованої моделі, зокрема розвитку

професійних компетентностей посадових осіб органів місцевого самоврядування, необхідних для виконання функцій моніторингово-оцінювальної підсистеми та участі у роботі тематичних робочих груп.

4. Запропонована автором чотиривимірна система індикаторів оцінювання впливу інфраструктурних проєктів потребує більш детального обґрунтування методики агрегування показників економічного, соціального, екологічного та управлінського вимірів в інтегральну оцінку, особливо з огляду на суб'єктивний характер окремих індикаторів управлінського виміру.

5. У роботі недостатньо розкрито питання забезпечення кібербезпеки цифрової складової запропонованої моделі управління – єдиного реєстру інфраструктурних проєктів та систем геопросторового аналізу, – що є особливо актуальним з огляду на ризики цілеспрямованих атак на цифрову інфраструктуру великих міст в умовах війни.

Однак зазначені зауваження не применшують наукової цінності проведеного дослідження та обґрунтованості отриманих результатів, а мають характер дискусійних моментів для подальшого розвитку даної проблематики.

#### **Загальні висновки.**

Дисертаційна робота Варвінського Андрія Миколайовича «Публічне управління інфраструктурою великих міст як складова сталого регіонального розвитку» є завершеним науковим дослідженням, що характеризується науковою новизною та практичною значущістю. Дисертація за актуальністю, змістовністю, повнотою викладу результатів у публікаціях, обсягом та оформленням повністю відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40.

Виходячи з викладеного, вважаю, що Варвінський Андрій Миколайович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань

28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,  
доктор наук з державного управління,  
професор, завідувачка кафедри  
державного управління і місцевого  
самоврядування Національного  
технічного університету «Дніпровська  
політехніка»

Ірина ЧИКАРЕНКО

ПРОТОКОЛ  
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 22:01:26 06.07.2026

Назва файлу з підписом: Відгук\_Варвїнський\_Чикаренко.pdf.p7s  
Розмір файлу з підписом: 17.3 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук\_Варвїнський\_Чикаренко.pdf  
Розмір файлу без підпису: 378.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ЧИКАРЕНКО ІРИНА АРКАДІЇВНА

П.І.Б.: ЧИКАРЕНКО ІРИНА АРКАДІЇВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2342900744

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 22:01:25 06.07.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000BCC8520159D06007

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в окремих файлах (CAAdES detached)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.05.15 13:00

Голові разової  
спеціалізованої вченої ради  
Харківського національного  
університету імені В. Н. Каразіна  
професору Вячеславу ДЗЮНДЗЮКУ  
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

### **Рецензія**

офіційного рецензента, доцента кафедри публічної політики ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидата наук з державного управління, доцента Котукової Тетяни Валентинівни на дисертаційну роботу Варвінського Андрія Миколайовича «Публічне управління інфраструктурою великих міст як складова сталого регіонального розвитку», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

### **Обґрунтування вибору теми дослідження.**

В умовах глобальних трансформацій, урбанізації та зростання ролі великих міст як полюсів економічної активності відбуваються кардинальні зміни в системі публічного управління територіальним розвитком. Традиційні секторальні механізми управління окремими видами міської інфраструктури, відірвані від цілей регіонального розвитку прилеглих територій, виявляються неспроможними забезпечити збалансований просторовий розвиток. Інфраструктурний комплекс великих міст безпосередньо визначає умови економічної діяльності, інвестиційну привабливість та якість життя населення не лише в межах самого міста, а й у межах усього регіону.

Актуальність обраної теми дослідження зумовлена необхідністю гармонізації інфраструктурного розвитку великих міст із цілями сталого регіонального розвитку, що передбачає збалансоване врахування економічних, соціальних та екологічних факторів. В українському контексті ця проблематика набуває особливої гостроти через реформу децентралізації влади, яка змінила розподіл повноважень і ресурсів між рівнями управління, а також через наслідки збройної агресії російської федерації, яка спричинила масштабні руйнування інфраструктурних об'єктів та додаткове навантаження на великі міста від внутрішньо переміщених осіб.

Особливої актуальності проблеми управління інфраструктурою великих міст набувають в контексті післявоєнного відновлення України та євроінтеграційного поступу, коли перед державою стоїть завдання не просто

відбудови зруйнованих об'єктів, а комплексної модернізації системи публічного управління інфраструктурним розвитком відповідно до європейських стандартів та методології структурних фондів ЄС.

### **Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.**

Тематика дисертаційного дослідження відповідає науково-дослідній роботі «Публічне управління в умовах глобалізації» (державний реєстраційний номер 0116U007246), яка здійснювалася на кафедрі публічної політики ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. В рамках вказаної НДР дисертантом визначено концептуальні засади публічного управління інфраструктурою великих міст для забезпечення сталого регіонального розвитку.

### **Характеристика основних положень роботи**

Дисертаційна робота складається з анотацій (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатка. Структура дисертації А.М. Варвінського та виклад змісту є логічними та послідовними.

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, використані методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів дисертації.

У першому розділі «Теоретичні засади розвитку інфраструктури великих міст у системі сталого регіонального розвитку» проаналізовано сутність та особливості інфраструктури великих міст як чинника сталого регіонального розвитку, досліджено систему публічного управління нею та розкрито методологічні підходи до оцінювання її регіонального впливу. Автором здійснено глибокий аналіз еволюції теоретичних підходів – від класичних теорій центральних місць до сучасної парадигми сталого розвитку.

У другому розділі «Аналіз практики управління інфраструктурою великих міст України та її впливу на сталий регіональний розвиток» досліджено стан інфраструктури великих міст України, здійснено оцінку нормативно-правового забезпечення управління нею та узагальнено міжнародний досвід управління інфраструктурою великих міст. Автором здійснено компаративний аналіз практик дев'яти країн та виявлено універсальні принципи успішних моделей метрополітенського управління.

У третьому розділі «Вдосконалення управління інфраструктурою великих міст для забезпечення сталого регіонального розвитку» визначено концептуальну модель інтегрованого управління інфраструктурою великих міст, запропоновано механізм координації інфраструктурної політики великих міст зі стратегіями регіонального розвитку та обґрунтовано методичний інструментарій оцінювання впливу інфраструктурних проєктів. Особливої уваги заслуговує розроблена автором модель інтегрованого управління, що структурується через одинадцять принципів, сім підсистем та вісім

управлінських процесів.

**Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації.**

Серед найбільш значущих наукових результатів, що мають наукову новизну, можна виділити такі:

**вперше розроблено модель інтегрованого управління інфраструктурою великих міст для забезпечення сталого регіонального розвитку, яка, на відміну від наявних секторальних моделей управління окремими видами інфраструктури, передбачає системну інтеграцію одинадцяти концептуальних принципів, семи функціональних підсистем та восьми управлінських процесів у єдиному циклі, доповненому регіональним виміром через чотири механізми міжмуніципального співробітництва, що забезпечує координацію інфраструктурної політики великого міста з розвитком прилеглих територіальних громад;**

**удосконалено:**

механізм координації інфраструктурної політики великих міст та стратегій регіонального розвитку на засадах гібридної інституційної моделі, центральним елементом якої є Регіональна координаційна рада, що поєднує стратегічне узгодження планових документів, координацію проєктної діяльності та врегулювання координаційних спорів;

методичний підхід до оцінювання впливу інфраструктурних проєктів великих міст на сталий регіональний розвиток через запровадження чотиривимірної системи індикаторів (економічний, соціальний, екологічний та управлінський виміри), п'яти взаємодоповнювальних методів аналізу та триступеневої процедури застосування – *ex ante*, *in itinere*, *ex post*;

**дістали подальшого розвитку:**

теоретичне обґрунтування регіонального впливу інфраструктури великих міст через розкриття функціонального (п'ять механізмів впливу) та просторового (чотири типи ефектів) вимірів;

концептуалізація каналів впливу стану інфраструктури великих міст на сталий регіональний розвиток – транспортного, комунального, людського капіталу та екологічного;

узагальнення зарубіжного досвіду управління інфраструктурою великих міст на матеріалі дев'яти країн із систематизацією п'яти організаційних моделей метрополітенського управління та обґрунтуванням пріоритетних напрямів адаптації міжнародного досвіду для України.

**Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.**

Аналіз анотацій, тексту дисертації та змісту публікацій А.М. Варвінського дає змогу зробити висновок про наукову обґрунтованість та достовірність результатів, отриманих у результаті проведеного дослідження. Усі наукові положення, висновки та рекомендації належним чином обґрунтовані та

підкріплені теоретичними положеннями. Вони відповідають меті та завданням дисертаційної роботи, що забезпечується адекватністю обраних для дослідження методів. Вірогідність наукових результатів та висновків дисертаційної роботи забезпечується достатнім рівнем апробації та якістю наукових видань, в яких опубліковано результати дисертаційного дослідження.

Основні положення та ідеї дисертаційної роботи апробовано на науково-комунікативних заходах. Результати дисертаційної роботи висвітлено у 6 публікаціях, у тому числі 3 статтях у наукових фахових виданнях України.

### **Практична значущість одержаних результатів.**

Практична значущість результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що розроблені теоретичні положення та практичні рекомендації можуть бути використані Міністерством розвитку громад та територій України та іншими органами державної виконавчої влади при формуванні регіональної політики та програм інфраструктурного інвестування; органами місцевого самоврядування при розробці стратегій розвитку територіальних громад та налагодженні міжмуніципального співробітництва; регіональними агенціями розвитку при впровадженні механізмів залучення приватного капіталу та систем моніторингу регіональних ефектів; закладами вищої освіти при підготовці фахівців у галузі публічного управління та адміністрування.

Особливої актуальності результати дослідження набувають в контексті післявоєнного відновлення України, коли перед державою стоїть завдання створення сучасної моделі управління інфраструктурою великих міст, здатної забезпечити швидке та ефективне відновлення регіонів з урахуванням принципів сталого розвитку.

### **Дотримання академічної доброчесності.**

На підставі детального аналізу дисертаційної роботи та наукових праць здобувача встановлено відсутність будь-яких порушень принципів академічної доброчесності. У тексті дисертації не виявлено елементів плагіату, фальсифікації або фабрикації даних. Робота характеризується самостійністю виконання та оригінальністю наукових результатів, що підтверджує дотримання автором етичних стандартів наукової діяльності.

### **Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.**

1. Автор обґрунтовує потребу у спеціальному правовому статусі великих міст як одну із системних прогалин чинного нормативно-правового регулювання, проте недостатньо розкриває послідовність законодавчих кроків, необхідних для запровадження такого статусу, та можливі політико-правові перешкоди на цьому шляху.

2. Серед чотирьох механізмів міжмуніципального співробітництва, запропонованих у моделі, недостатньо враховано специфіку прифронтових територій, де прилеглі до великого міста громади можуть перебувати в умовах масового переміщення населення, часткової руйнації органів управління або



тимчасової окупації, через що доцільно було б розглянути адаптовані форми міжмуніципальної взаємодії для таких особливих умов.

У цілому вказані зауваження не знижують наукової та практичної цінності отриманих результатів, а також не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дисертаційного дослідження.

#### **Загальні висновки.**

Рецензована дисертація Варвінського Андрія Миколайовича є завершеною науково-дослідною роботою, має наукову новизну і практичну значущість. Зміст повністю відображає основні наукові положення дисертації. Дисертація оформлена відповідно до чинних вимог, написана науковим стилем і грамотною українською мовою. Стиль викладу матеріалу науковий, логічний, виважений та зрозумілий.

У цілому дисертаційна робота Варвінського Андрія Миколайовича «Публічне управління інфраструктурою великих міст як складова сталого регіонального розвитку» за актуальністю, змістом та повнотою викладу її результатів у публікаціях здобувача, обсягом і якістю оформлення відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Вважаю, що Варвінський Андрій Миколайович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент, кандидат наук з  
державного управління, доцент,  
доцент кафедри публічної політики  
ННІ «Інститут державного  
управління» Харківського  
національного університету імені  
В. Н. Каразіна

Тетяна КОТУКОВА

ПРОТОКОЛ  
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 21:13:02 08.07.2026

Назва файлу з підписом: Рецензія\_Котукова\_Т\_В\_Варвінський.pdf.p7s  
Розмір файлу з підписом: 146.0 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія\_Котукова\_Т\_В\_Варвінський.pdf  
Розмір файлу без підпису: 128.7 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: КОТУКОВА ТЕТЯНА ВАЛЕНТИНІВНА

П.І.Б.: КОТУКОВА ТЕТЯНА ВАЛЕНТИНІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2714111967

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 21:13:03 08.07.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000004BB62F017F828606

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAAdES enveloped)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.05.15 13:00

Голові разової  
спеціалізованої вченої ради  
Харківського національного  
університету імені В. Н. Каразіна  
професору Вячеславу ДЗЮНДЗЮКУ  
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

### **Рецензія**

офіційного рецензента, доцента кафедри публічної політики ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидата наук з державного управління, доцента Соболя Романа Георгійовича на дисертаційну роботу Варвінського Андрія Миколайовича «Публічне управління інфраструктурою великих міст як складова сталого регіонального розвитку», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

#### **1. Обґрунтування вибору теми дослідження.**

Глобальні трансформації та кризові явища початку XXI століття вимагають пошуку нових підходів до публічного управління інфраструктурою великих міст як чинником сталого регіонального розвитку. Традиційні секторальні механізми управління окремими видами інфраструктури, а також підходи, що розглядають велике місто як замкнений об'єкт управління поза зв'язком із навколишнім регіоном, виявилися неспроможними забезпечити збалансований розвиток територій. Виникає нагальна потреба у формуванні інтегрованої моделі управління, яка враховуватиме принципи багаторівневого врядування, міжмуніципальної координації та цифрової трансформації.

Особливої актуальності тематика дослідження набуває в умовах реформи децентралізації влади, яка суттєво змінила розподіл повноважень і ресурсів між рівнями публічного управління.

Військова агресія російської федерації проти України лише загострила потребу в ефективних механізмах управління інфраструктурою великих міст. Масштабні руйнування інфраструктурних об'єктів, додаткове навантаження на великі міста від внутрішньо переміщених осіб та необхідність планування повоєнного відновлення вимагають нових підходів до координації інфраструктурної політики великих міст із стратегіями регіонального розвитку на засадах європейських стандартів.

Таким чином, дисертаційне дослідження А.М. Варвінського присвячене надзвичайно актуальній проблематиці, що має вагоме теоретичне і практичне значення.

## **2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.**

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів (дев'яти підрозділів), висновків та списку використаних джерел.

У першому розділі «Теоретичні засади розвитку інфраструктури великих міст у системі сталого регіонального розвитку» автор досліджує еволюцію теоретичних підходів до розуміння ролі інфраструктури великих міст, обґрунтовує її регіональний вплив через функціональний і просторовий виміри та розробляє методологію оцінювання цього впливу. Заслуговує на увагу проведений автором аналіз еволюції теоретичних підходів – від класичних теорій центральних місць через концепцію полюсів зростання до сучасної парадигми сталого розвитку.

У другому розділі «Аналіз практики управління інфраструктурою великих міст України та її впливу на сталий регіональний розвиток» проаналізовано стан інфраструктури великих міст України, досліджено нормативно-правове забезпечення управління нею, узагальнено міжнародний досвід управління інфраструктурою великих міст. Важливим здобутком

автора є виявлення чотирьох каналів впливу стану інфраструктури на регіональну економіку та шести груп системних прогалин у нормативно-правовому забезпеченні.

У третьому розділі «Вдосконалення управління інфраструктурою великих міст для забезпечення сталого регіонального розвитку» дисертант пропонує концептуальну модель інтегрованого управління, обґрунтовує механізм координації інфраструктурної політики великих міст зі стратегіями регіонального розвитку та формує методичний інструментарій оцінювання впливу інфраструктурних проєктів. Особливої уваги заслуговує розроблена автором модель інтегрованого управління, яка структурується через одинадцять принципів, сім підсистем та вісім управлінських процесів.

Дисертація є завершеною науковою працею, а її оформлення відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

### **3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.**

Дисертаційне дослідження є складовою частиною науково-дослідних робіт, що виконувалися в Навчально-науковому інституті (ННІ) «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Зокрема, у науково-дослідній роботі «Публічне управління в умовах глобалізації» (0116U007246), що виконувалась кафедрою публічної політики ННІ «Інститут державного управління», автором визначено концептуальні засади публічного управління інфраструктурою великих міст для забезпечення сталого регіонального розвитку.

### **4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і**

### **рекомендацій, сформульованих у дисертації.**

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі, характеризуються високим ступенем обґрунтованості та достовірності, що забезпечується: ґрунтовним аналізом широкого кола наукових джерел (259 найменувань); коректним застосуванням комплексу загальнонаукових та спеціальних методів дослідження; логічною структурою дослідження, що забезпечує послідовний перехід від теоретичних засад до практичних рекомендацій; апробацією результатів дослідження на наукових конференціях; публікацією основних результатів у наукових фахових виданнях.

### **5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.**

Найбільш вагомими результатами дисертаційного дослідження, що характеризуються науковою новизною, є:

у перше:

розроблено модель інтегрованого управління інфраструктурою великих міст для забезпечення сталого регіонального розвитку, яка ґрунтується на системному поєднанні одинадцяти концептуальних принципів, семи функціональних підсистем та восьми управлінських процесів у єдиному циклі, доповненому регіональним виміром через чотири механізми міжмуніципального співробітництва;

удосконалено:

механізм координації інфраструктурної політики великих міст та стратегій регіонального розвитку на засадах гібридної моделі, центральним інституційним елементом якої є Регіональна координаційна рада;

методичний підхід до оцінювання впливу інфраструктурних проєктів великих міст на сталий регіональний розвиток через чотиривимірну систему індикаторів, п'ять взаємодоповнювальних методів аналізу та триступеневу процедуру застосування (*ex ante*, *in itinere*, *ex post*);

дістали подальшого розвитку:

теоретичне обґрунтування регіонального впливу інфраструктури великих міст через функціональний та просторовий виміри;

концептуалізація каналів впливу стану інфраструктури великих міст на сталий регіональний розвиток;

узагальнення зарубіжного досвіду управління інфраструктурою великих міст на матеріалі дев'яти країн та п'яти організаційних моделей метрополітенського управління.

## **6. Практичне значення одержаних результатів.**

Цінність наукових результатів роботи полягає у тому, що розроблені дисертантом теоретичні положення разом становлять методичну основу конкретних пропозицій для впровадження у публічно-управлінську практику. Науково обґрунтовані рекомендації можуть бути використані: Міністерством розвитку громад та територій України та іншими органами державної виконавчої влади – при формуванні регіональної політики та програм інфраструктурного інвестування; органами місцевого самоврядування – при розробці стратегій розвитку територіальних громад та налагодженні міжмуніципального співробітництва; регіональними агенціями розвитку – при впровадженні механізмів залучення приватного капіталу; закладами вищої освіти – при підготовці фахівців у галузі публічного управління та адміністрування.

## **7. Дотримання академічної доброчесності.**

За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій автора порушення академічної доброчесності не виявлено. Елементи фальсифікації чи фабрикації тексту в роботі відсутні.

## **8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.**

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, вважаю доцільним сформулювати деякі дискусійні моменти та зауваження:

1. У підрозділі 2.1 автор ґрунтовно характеризує критичний стан інфраструктури великих міст України, однак не завжди чітко розмежовує ефекти хронічного недофінансування довоєнного періоду та наслідки безпосередніх бойових пошкоджень воєнного часу, які потребують принципово різних управлінських відповідей – планової модернізації та невідкладного відновлення відповідно. Диференціація цих двох типів проблем була б корисною для точнішого адресування управлінських рекомендацій.

2. У третьому розділі, розглядаючи механізм координації інфраструктурної політики та єдиний реєстр інфраструктурних проєктів, автор недостатньо уваги приділяє питанням стандартизації та уніфікації форматів даних із наявними державними інформаційними системами. Важливим було б розглянути, яким чином забезпечується технічна сумісність запропонованого реєстру з чинною цифровою інфраструктурою публічного управління.

В цілому дисертація виконана на якісному науково-методологічному рівні, наведені зауваження переважно відображають багатоаспектність та комплексність предмета дослідження і в жодному разі не зменшують теоретичної та прикладної важливості дисертаційної роботи.

## **9. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.**

Дисертаційна робота Варвінського Андрія Миколайовича «Публічне управління інфраструктурою великих міст як складова сталого регіонального розвитку» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, що вирішує актуальне наукове завдання в галузі публічного управління та адміністрування.

Дисертація виконана на високому науково-теоретичному рівні, має наукову новизну та практичну значущість. За своїм змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів



України від 12.01.2022 р. № 44), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Виходячи з цього вважаю, що Варвінський Андрій Миколайович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент, кандидат наук з  
державного управління, доцент, доцент  
кафедри публічної політики  
ННІ «Інститут державного управління»  
Харківського національного  
університету імені В. Н. Каразіна

Роман СОБОЛЬ

ПРОТОКОЛ  
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 18:11:44 07.07.2026

Назва файлу з підписом: Рецензія\_Соболь\_Р\_Г\_\_Варвїнський.pdf.asice  
Розмір файлу з підписом: 118.5 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія\_Соболь\_Р\_Г\_\_Варвїнський.pdf  
Розмір файлу без підпису: 120.6 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Соболь Роман Георгійович

П.І.Б.: Соболь Роман Георгійович

Країна: Україна

РНОКПП: 2822916773

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 18:11:25 07.07.2026

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 514B5C86A1E5DA110400000032E81A00A205B505

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.05.15 13:00